

Mountainbikerouten netwerk in Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug

Eindeloze fictie of aankomende realiteit?

Bart Schalkwijk
Student Ruimtelijke Planning
Wageningen Universiteit
Augustus 2010

In Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug komen veel verschillende vormen van recreatie samen met de natuur. Één van die vormen van recreatie is mountainbiken, een nog steeds groeiende sport, waarvoor nu relatief weinig ruimte is in het Nationaal Park. Met vier niet aan elkaar verbonden routes wordt er veel buiten de daarvoor aangewezen paden gereden. Voor de bezoekers die vaak het gebied bezoeken biedt dit weinig mogelijkheden tot variatie, en vanwege het feit dat de routes slecht met elkaar zijn verbonden zoekt men eigen wegen naar de andere routes. Dit leidt tot ergernis bij de landeigenaren en beheerders. De Nederlandse Tour Fiets Unie (NTFU) is nu op zoek naar mogelijkheden om het netwerk sluitend te krijgen.

Om tot een sluitend netwerk te komen is het noodzakelijk om ook de belangen van de grondeigenaren te dienen. Wegens historie en aanvaringen met mountainbikers staat lang niet iedereen even open voor mountainbikers over hun grond. Sinds de verandering van de Natuurschoonwet in juni 2007 zijn NSW-landgoedeigenaren ook niet meer verplicht *alle* recreanten, maar slecht wandelaars toe te laten tot hun grondgebied. Mountainbikers zijn dan ook niet meer welkom in deze landgoederen. De vier routes gaan over verschillende gronden en dat men in geval van een netwerk nog meer eigenaren zal moeten betrekken bij het project. Het overgrote deel van het huidige netwerk ligt momenteel op gronden van Staatsbosbeheer.

Buiten het verbinden van bovenstaande vier routes om, bevinden zich nog meerdere routes ten noorden van de snelweg A12, welke men ook graag in het netwerk opgenomen ziet worden. Bijvoorbeeld via de route Austerlitz in de richting van Soest, waar zich ook nog een aantal routes bevindt.

Het probleem zoals dat nu is zal niet opgelost worden door boetes uit te (blijven) delen en op deze manier de mountainbikers in het gareel te houden, simpelweg omdat men niet de mankracht heeft om op doordeweekse dagen te controleren, en men meer baat heeft bij een netwerk dat voldoet aan de vraag van de mountainbikers. Dit betekent dat men de routes aan zal moeten sluiten op elkaar. Door dit te bewerkstelligen kan men bij een controle ook doorverwijzen naar een sluitend netwerk waar de mountainbiker zich naar hartenlust kan uitleven en zal het “wildfietsen” afnemen, waarmee hopelijk ook de ergernissen die spelen in het gebied langzaam zullen verdwijnen.

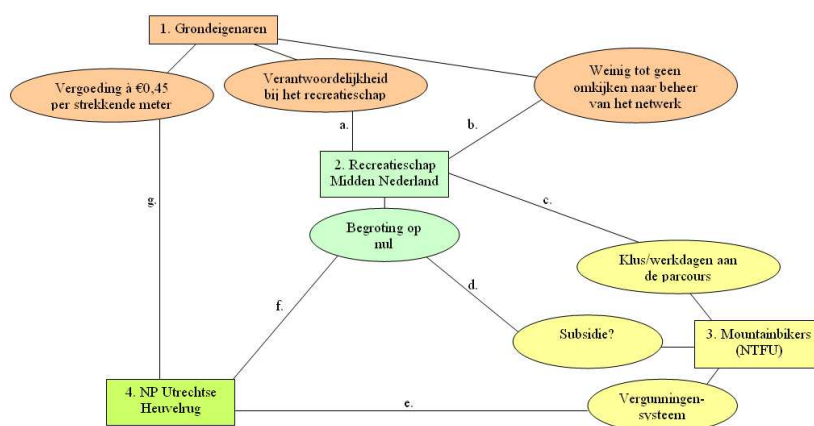
Een ander punt waar men het hoofd aan stoot is de agressie die mountainbikers uitstralen door hun snelheid. Dit leidt soms tot conflicten met andere gebruikersgroepen (bijvoorbeeld wandelaars met loslopende honden). Een groot deel van dit probleem zal opgelost worden wanneer men niet meer buiten de daarvoor aangewezen paden fietst. Wellicht zijn er ook nog andere beheersmatige maatregelen waarmee men de hoeveelheid conflicten kan terugdringen.

In dit rapport is onderzocht of het proces naar een mountainbikeroutenetwerk echt zo vast zit als het lijkt, of dat er wellicht mogelijkheden zijn waarbinnen een mountainbikeroutenetwerk gecreëerd kan worden. De hoofdvraag van dit rapport is dan ook:

“Onder welke voorwaarden is het mogelijk een mountainbikeroutenetwerk te creëren in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, en kan de Nederlandse Toer Fiets Unie ook aan deze voorwaarden tegemoet komen?”

Belangrijk is het idee dat het reguleren van mountainbikers in bepaalde delen van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug beter werkt dan verbieden. Door een goed aanbod van mountainbikeroutes binnen een netwerkstructuur zal de overlast die men momenteel ondervindt van ‘wildrijders’ afnemen.

De vraag is nu natuurlijk: waar te beginnen bij de aanleg van zo’n netwerk?

Hiernaast in figuur 1 is een samenwerkingsdiagram opgesteld waarin grofweg de eisen en wensen van de grondeigenaren zijn weergegeven. Via getrokken lijnen is te zien hoe de NTFU tegemoet kan komen aan dergelijke eisen en welke partijen als tussenpartij kunnen dienen.

Figuur 1: Samenwerkingsdiagram

1. De grondeigenaren. De groep grondeigenaren bestaat uit verschillende groepen, waaronder natuur(bescherming)organisaties en NSW-landgoedeigenaren. Deze laatste groep heeft zeer duidelijk een aantal eisen geformuleerd, welke in het schema zijn weergegeven: een geldelijke vergoeding, verantwoordelijkheid bij Recreatie Midden Nederland en af van het beheer en onderhoud.
 2. Het Recreatieschap wil graag een rol spelen bij het opzetten van een mountainbikeroutenetwerk, maar heeft daarbij duidelijk aangegeven dat er een sluitende begroting moet zijn. De begroting mag ook pas na enkele jaren sluitend zijn, als men maar de garantie heeft dat het voorgeschoten geld terugkomt.
 3. De NTFU zal voornamelijk tegemoet moeten treden aan de verschillende eisen die gesteld worden. Dit is zeer goed mogelijk, al zal er wel één en ander moeten veranderen.
 4. Het Nationaal Park zal een tussenrol moeten spelen in bepaalde zaken. Het vergunningensysteem moet worden uitgespeeld door het Nationaal Park, welke dan ook de gelden verdeeld naar zij die daar recht op hebben.
- a. Grondeigenaren willen graag af van de juridische verantwoordelijkheid die zij dragen wanneer er blessureleed optreedt bij mountainbikers en men achterstallig onderhoud kan verwijten. Het Recreatieschap is bereid de juridische verantwoordelijkheid over te nemen van de landeigenaren die een (stukje) mountainbikeroute over hun land hebben lopen.

- b. Grondeigenaren willen geen energie steken in het beheer en onderhoud van de mountainbikeroutes die over hun land lopen. Via Recreatie Midden Nederland is het zeer goed mogelijk om een netwerk van vrijwilligers te coördineren waardoor dit ook mogelijk is. Opmerking hierbij is wel dat Recreatie Midden Nederland dergelijke contracten alleen af wil sluiten met groepen met organisatorisch vermogen en niet met individuele personen. Dit betekent dat men is aangewezen op de tourclubs en de NTFU zelf.
- c. Via de NTFU zal een netwerk van vrijwilligers moeten worden opgezet waaruit men bij Recreatie Midden Nederland kan putten. Op deze manier ligt de verantwoordelijkheid formeel bij het recreatieschap, welke moet kunnen bouwen op de welwillendheid en verantwoordelijkheid van de mountainbikers zelf.
- d. Voor de aanleg van een mountainbikeroutenetwerk is een startkapitaal nodig. Aanleg kost geld, routepaaltjes zijn duur en moeten vakkundig geplaatst worden, anders zijn ze van weinig nut en zullen gemiste bordjes leiden tot meer fietsers buiten de route. De NTFU kan hiervoor subsidie aanvragen bij de provincie Utrecht. Deze heeft subsidiepotjes staan ter bevordering van sport en recreatie (bijvoorbeeld Subsidie Tijdelijke Regeling Sportstimulering 2008 t/m 2011ⁱ).
- e. De invoering van een vergunningensysteem kan voor de lange termijn de perfecte inkomstenbron zijn om de gevraagde geldelijke vergoeding neer te leggen bij de grondeigenaren. Natuurmonumenten heeft reeds veel ervaring met dit systeem en het is dan ook niet onverstandig eens met deze organisatie om tafel te gaan zitten. Bereidheid bij de mountainbiker som een kleine vergoeding te betalen is aanwezig. Dit systeem moet vanuit het Nationaal Park worden ingevoerd, opdat het geld wat hiermee vrij komt door een min of meer onafhankelijke organisatie wordt verdeeld.
- f. Vanuit datzelfde systeem wordt het geld door het Nationaal Park verstrekt aan Recreatie Midden Nederland. Dit om eventueel gemaakte schulden af te lossen en vernieuwing van bordjes e.d. bij te houden. Verval van de bebording zou leiden tot meer fietsers buiten de route, wat onwenselijk is.
- g. De door de eigenaren en beheerders geëiste minimale vergoeding van €0,45 per strekkende meter kan men uit de opbrengsten van het vergunningensysteem betalen.

ⁱ Bron: Website provincie Utrecht, subsidieaanvraag. Bezocht op 29 juni 2010. <http://www.provincie-utrecht.nl/loket/subsidies/sport-welzijn/versterking-0/>